

GREGOR a KORÁB ČASU

LUCY HAWKING

GREGOR a KORÁB ČASU

Od Lucy a Stephena Hawking sme vydali:

***GREGOROVE TAJNÉ VÝPRAVY
DO VESMÍRU***

***GREGOROVA VESMÍRNA NAHÁŇAČKA
ZA POKLADOM***

GREGOR A VEĽKÝ TRESK

GREGOROV NEROZLÚŠTITEĽNÝ KÓD

GREGOR A MODRÝ MESIAC

Viac o Lucy Hawking:

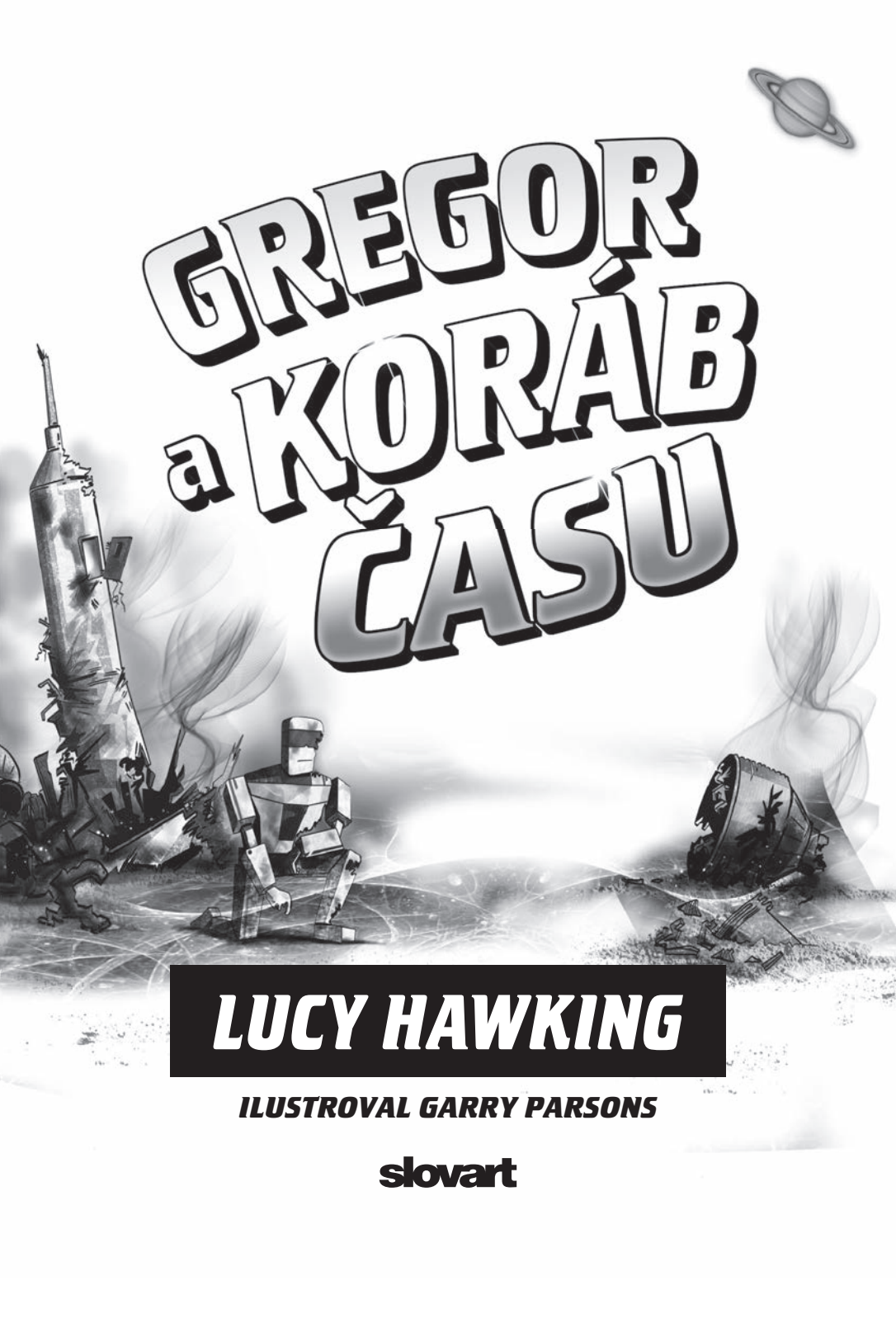
lucyhawking.com

[@journeytospace](https://twitter.com/journeytospace)

Viac o knihách Stephena Hawkinga

pre dospelých čitateľov:

www.hawking.org.uk

GREGOR a KORÁB ČASU

LUCY HAWKING

ILUSTROVAL GARRY PARSONS

slovart

First published as *George and the Ship of Time*
by Random House Children's Publishers UK
a division of The Random House Group Ltd., 2018
Copyright © Lucy Hawking, 2018
Illustrations © Garry Parsons
Illustrations and diagrams © The Random House Group Ltd.
Space suit reference © Lane Oatey, Getty Images
Translation © Juraj Kubica 2019
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2019

ISBN 978-80-556-3719-8

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat'
ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými,
alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve
prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému
a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

*História ľudstva sa stáva pretekmi medzi vzdelaním
a katastrofou.*

H. G. Wells

Osobitné poďakovanie patrí
Sue Cookovej,
editorke nerománovej časti edície o Gregorovi

NAJNOVŠIE VEDECKÉ MYŠLIENKY!

Pri čítaní príbehu a nahliadnutí do budúcnosti, ktorú Gregor objaví, sa zoznámite s úžasným vedeckým poznaním a myšlienkami – so všetkým od dilatácie času po strojové učenie! Na rozšírenie týchto znalostí je na konci príbehu pripojená zbierka esejí, ktoré napísali významní odborníci. Ich živý opis vám pomôže všetko si predstaviť. Je to vaša budúcnosť, preto premýšľajte o tom, čo si prečítate – a užite si to! Istotne to bude nový a vzrušujúci svet.

Cestovanie časom a záhada pohyblivých hodín **strana 292**

napísal profesor Peter McOwan,
profesor zanietenia verejnosti pre vedu,
Univerzita kráľovnej Mary, Londýn, Spojené kráľovstvo

Zmena klímy – čo s tým môžeme robiť **strana 296**

napísal lord Nicholas Stern,
profesor ekonómie a vládnutia,
London School of Economics,
predseda Britskej akadémie, Spojené kráľovstvo

Budúcnosť jedla **strana 302**

napísal Dr. Marco Springmann,
hlavný výskumník environmentálnej
udržateľnosti a verejného zdravia,
Nuffieldova katedra zdravia obyvateľstva a Program
pre budúcnosť jedla na Oxford Martin School,
Univerzita v Oxforde, Spojené kráľovstvo

Pliagy, pandémie a planetárne zdravie **strana 306**

napísala Dr. Mary Dobsonová,
St. John's College, Univerzita v Cambridgei, Spojené kráľovstvo

Vojna o päťdesiat rokov **strana 312**

napísala Dr. Jill S. Russellová,
prednášajúca na University College London, Spojené kráľovstvo

Budúcnosťou politiky... si ty! **strana 318**

napísal Andy Taylor,
konzultant politiky a legislatívy,
člen Kráľovskej spoločnosti umení

Mestá budúcnosti **strana 322**

napísala Beth Westová,
vedúca skupiny pre rozvoj Londýna v spoločnosti Landsec,
najväčšej britskej realitnej spoločnosti

Umelá inteligencia **strana 328**

napísal Dr. Demis Hassabis,
spoluzakladateľ a výkonný riaditeľ spoločnosti DeepMind,
Spojené kráľovstvo

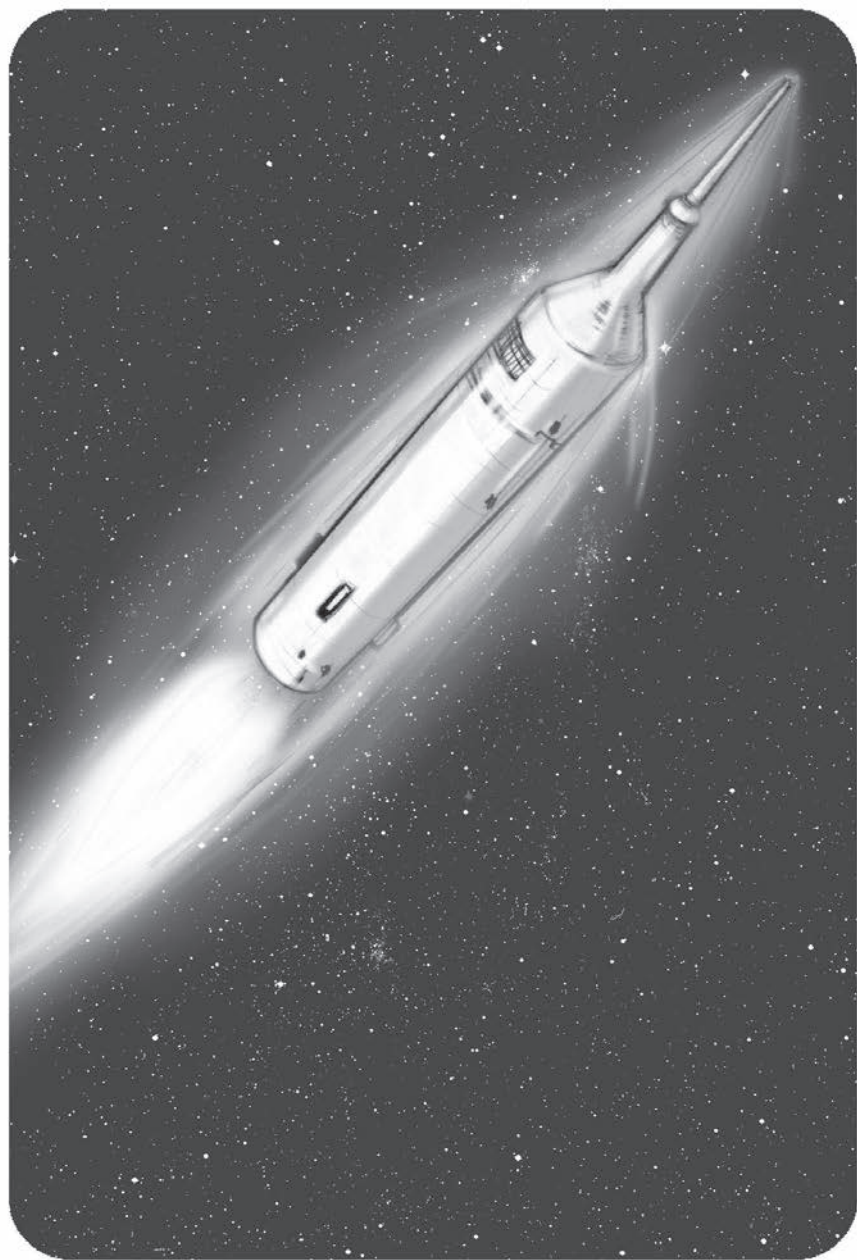
Etika robotov **strana 334**

napísala Dr. Kate Darlingová,
Massachusetts Institute of Technology, Spojené štáty americké

Internet: súkromie, identita a informácie **strana 336**

napísal Dave King,
poradca pre online riziko a zakladateľ spoločnosti Digitalis

„Správa prijatá!“ Komunikačný systém sa ozval so za-
„Spraskaním. „Bola použitá Dopplerova korekcia.“

Až doposiaľ bol vnútorný hľadisko kozmickej lode *Artemis* hro-
zivo tichý. Ale potom ticho preťal ľudský hlas. Veľmi na-
hnevanej ľudský hlas.

„Gregor! Hovorí s tebou tvoja matka!“ zahvízdal ko-
munikátor. Jej hlas znel nezmieriteľne zúrivo.

„Íha!“ poznamenal Boltzmann Brian, Gregorov vonkajší
robot a jeho jediný spoločník na palube tohto obrovského
korábu. „Mám pozdraviť tvoju mamu? Musíš jej chýbať!“

„Nie!“ Gregor práve doletel do prednej časti plavidla.
Na palubu *Artemis* nastúpil na Zemi, nevediac, že jeho
a Boltzmannu unesie na takú divokú jazdu. Bolo to ako vy-
švihnúť sa na chrbát neskroteného žrebca, ktorý sa s nimi
vyrútil kozmickým cvalom. „Vlastne,“ dodal a prerušil
vetu, vzdialiac sa od prijímača, aby jeho obzvlášť našťvaná
mama nepočula, čo chce povedať, „neočakávam, že by si jej
chcel prezradiť, že toto celé bol tvoj nápad.“

Spýtavo sa zadíval na obitého starého robota. Počas mi-
nulého výškového zoskoku z vesmíru si Boltzmann opálil

hlavu a telo z rozhorúčenia, ktoré musel vydržať pri vstupe do atmosféry. Gregorovi to zakaždým pripomenulo, že jeho vlastné ľudské telo by nemalo šancu prežiť v drsnom prostredí za stenami kozmickej lode.

„Ale to nebol môj nápad,“ bránil sa zmätený Boltzmann. „Nemyslím si, že našu šlamastiku vyrieši môj pokus upravovať skutočnosť pred tvojou matkou.“ Robot Boltzmann výrazne pokročil v umení chápať ľudské emócie, ale stále nedokázal zachytiť podstatu základného ľudského zvyku – klamania.

Aj bez toho si Gregor vzápätí uvedomil, že je celkom jedno, aké historky by narozprával svojej mame, ktorá je na Zemi. Nech už sa sem dostali akokoľvek, on aj Boltzmann uviazli na korábe, ktorý mieri veľkou rýchlosťou preč od Zeme... a oni nevedia, ako sa vrátiť domov. Zodvihol teda mikrofón.

„Mami!“ zaševelil.

„Gregorko!“ Jej vysoký hlas znel spoločne nahnevane a spoločne bolo cítiť úľavu. Ak sa dalo súčasne plakať a smiať, jeho mama robila oboje. „Gregor môj!“

„Ahoj, mami,“ odpovedal jej Gregor.

„Gregor?“ začala rozhodnejšie jeho mama. „Kde to vlastne si? A nehovor mi len: *Som vo vesmíre!* To viem aj sama, Gregor Zeleninka. Gregor? Gregorko!“

„Haló! Haló, mami!“ volal Gregor. Odrazu si uvedomil, že jeho mama ho nemôže počuť. Dokázala sa s ním síce rozprávať, no pre časový posun v doručovaní správ na veľké vzdialenosti nemohla hneď počuť jeho odpovede,

ktoré ešte len leteli cez prázdnotu priestoru smerom k nej. Vlastne je možné, že jeho mama vyslala svoju správu pred niekoľkými hodinami alebo aj dňami a už ani nie je pripravená prijať jeho odpoveď. Gregora zovrelo pri srdci. Bolo veľmi čudné počuť rozprávať svoju mamu, ale nemôť jej odpovedať.

„Gregor Zeleninka!“ pokračovala ďalej. „Čo si si myslel, že robíš, keď si odletel tou prekliatou loďou a všetkých si nás vydesil ako nikdy v živote?“ Spojenie sa prerušilo a Gregor počul už len šum a praskanie.

„Nevedel som, čo bude!“ zamekotal do prijímača, hoci mu bolo jasné, že jeho mama ho nemôže počuť. „Nemalo sa to stať takto!“

V tej chvíli sa mu videlo, že náhle rozhodnutie uniesť kozmickú loď *Artemis* je úžasné dobrodružstvo. Ale vtedy sa tiež domnieval, že to má jasný koniec. Ihneď po štarte by spolu s Boltzmannom prevzal riadenie korábu a naviedol by ho na obežnú dráhu Zeme. Po niekoľkých obehoch ich domovskej planéty by zapálili brzdiace motory a pristáli by naspäť doma. Aj keby sa na neho rodičia naštváli tak, že na zvyšok života by dostal domáce väzenie, stálo by mu to za ten zážitok, že mohol pilotovať skutočnú kozmickú loď.

Ibaže veci sa nevyvíjali tak, ako chcel. *Artemis* sa nalaďila na svoje vlastné noty. Zdalo sa, že si letí podľa vlastného predprogramovaného kurzu a nereaguje na žiadne pokusy o jeho zmenu. Miesto toho opustila zemskú atmosféru ako delová guľa. Sivá tvár Mesiaca sa len mihla povedľa nich a Zem sa strácala kdesi v diaľke, až sa zakrát-

ko scvrkla na malú jasnú bodku, ktorá zanikla medzi tisíckami iných.

Teraz sa predierali prázdnotou a v bočných oknách prebleskovali len jasné hviezdy. Riadiaci panel lode odolával všetkým Boltzmannovým pokusom o prevzatie riadenia. Obaja boli rovnako bezmocní ako náklad zeleného šalátu, ktorý našli namontovaný v pestovateľskom kontajneri v nákladovom priestore. Tak ako pomaly rástol šalát, aj im zostávalo len čakať, kým *Artemis* odhalí účel svojho letu. Leteli snáď na Mars, ako si Gregor myslel, že je pôvodný cieľ tejto lode? Alebo k Európe, jednému z mesiacov Jupitera, ako mu povedali, že je naprogramovaný nový cieľ letu? To by bol oveľa dlhší výlet. Ale v tejto chvíli sa o cieľi nedalo odhadnúť nič, len to, že letia do temnoty a letia stále rýchlejšie a rýchlejšie.

„Dobrý deň, Gregorova mama!“ ozval sa hlasno Boltzmann. „Máme sa výborne! Nebojte sa, plavidlo je vybavené najskvelejšími tlmičmi, takže nehrozí nebezpečenstvo, že by nás veľké zrýchlenie alebo brzdenie rozgňavilo na placku! Ak vás teda toto trápilo...“

Gregor dúfal, že Boltzmannova správa sa stratí kdesi vo vesmíre. Nemyslel si, že práve toto chcela jeho mama počuť.

Odzrazu sa ozvala znova, nahlas a jasne.

„Erik,“ hovorila zreteľne, „sa pokúša otočiť tvoju loď naspäť. Vraví, že to môže trvať veľmi dlho, než sa vrátiš. Myslí si, že *Artemis* nebola naprogramovaná na let na Európu ani na Mars. Letíš smerom...“

„Kam?“ vyhrkol Gregor. „Kam letíme?“

„*Chrrí, bžž, škrrí, škrip*,“ odpovedala mu mama, keďže sa správa rozpadla po ceste. „*Vrr... vrr... písk... škrip*.“

„Mami!“ zajačal Gregor, ktorý si v tej chvíli neželal nič iné, než byť doma vo svojej posteli, vo svojom obyčajnom dome, na ich nudnej ulici spolu so sestričkami, kým mama niečo varila v kuchyni a ocko sa v záhrade venoval štiepaniu dreva na zásobovanie ich vlastnoručne postaveného generátora.

Predstava domova sa mu náhle zhmotnila tak jasne, ako keby to bola skutočnosť. Gregor sa videl kráčať po záhrade a nasával svieži vzduch. Mama piekla svoje slávne brokoli-cové koláčiky a jeho sestričky si stavali a búrali veže z čerešňových drevených kociek, zatiaľ čo zvonku doliehal pravidelný zvuk štiepania dreva od otcovej sekery. Toto bol domov. Tam Gregor patril.

„*Prásk!*“ ozvalo sa z reproduktora. Gregorova mama sa stratila a on bol naspäť, v sterilnom vesmírnom prostredí so zatuchnutým vzduchom a s vákuovo balenými prídelmi jedla, kde mu je jediným priateľom jeho robot. Vesmírna strava chutila obstojne – boli tu rôzne chute, ako napríklad „slaninový sendvič“ alebo „čokoládový kokteil“. Palubný systém recyklácie vody zabezpečoval dostatok pitnej vody, takže Gregor zrejme nebude trpieť hladom ani smädom. Ani robot nebol zlý spoločník – ale nič z toho sa nedá porovnať s tým, keby bol naspäť doma s rodinou a so svojou najlepšou kamarátkou Ankou od susedov, ktorá bola vždy pripravená na ďalšie dobrodružstvo. Akurát tentoraz Gregor vyrazil na dobrodružstvo sám a ju nechal doma.

Jeho mama sa odmlčala a spojenie sa prerušilo. Gregor si uvedomil, že Erik Stokráska, otec jeho kamarátky Anky a vedecká superhviezda, bývalý vedúci Kozmodrómu 2 (vesmírny prístav, z ktorého štartovali blízko ich domovského mestečka Foxbridge), by mohol zvládnuť prevziať riadenie *Artemis* a mohol by skrotiť unikajúcu kozmickú loď – ale teraz sa aj táto šanca rozplynula. Stále ešte bláznivo zrýchľovali vo vesmírnej prázdnote. Ale kam sa to náhlia? Udreľ mikrofónom do nefunkčných ovládačov. Prijímač naďalej zachytával šum – praskanie, šumenie a zvláštny vysoký hvízdavý zvuk, ktorý Gregorovi nedával žiaden význam.

„Vzchop sa!“ Boltzmann do neho štychol dlhým robotickým prstom. „Pozri sa, čo som našiel!“

Gregor zdvihol hlavu s kalným pohľadom.

„Malinovo-vanilková zmrzlina!“ zachichotal sa robot, mávajúc balíčkom Gregorovi pred očami. „Nová príchuť! Skús mi povedať, že nie si nadšený! Nie je už čas večere?“

Zvláštna vec na cestovaní v kozmickej lodi je chýbajúci pocit plynutia času, takže neviete, ako dlho tam ste. Gregorove hodinky sa akoby zastavili. Boltzmannova funkcia merania času sa zvlášťne pokazila a prístroje v kozmickej lodi im tiež nijako nepomohli odhadnúť čas, navyše tu neboli ani východy a západy slnka, ktoré by im počítali dni.

Spali a vstávali podľa vlastných pocitov. Gregor sa utiahol do trochu pohodlnejšej kapsuly, zatiaľ čo Boltzmann sa voľne vznášal a podľa potreby sa pripájal na palubný

zdroj elektriny, ak sa potreboval nabiť. Čas si krátili rozhovormi, z ktorých si Boltzmann robil podrobné záznamy o tom, čo to znamená byť humanoidom namiesto robotickej formy života. Po čase Gregor postrehol, že Boltzmann napodobňuje aj jeho gestá! Trochu mu to pripomínalo jeho robotický zrkadlový obraz.

Takto im plynuli dni – aspoň Gregor predpokladal, že sú to dni. Nemal predstavu, ako dlho to celé trvalo, keď sa raz znenazdania ozval ďalší známy hlas až zo Zeme.

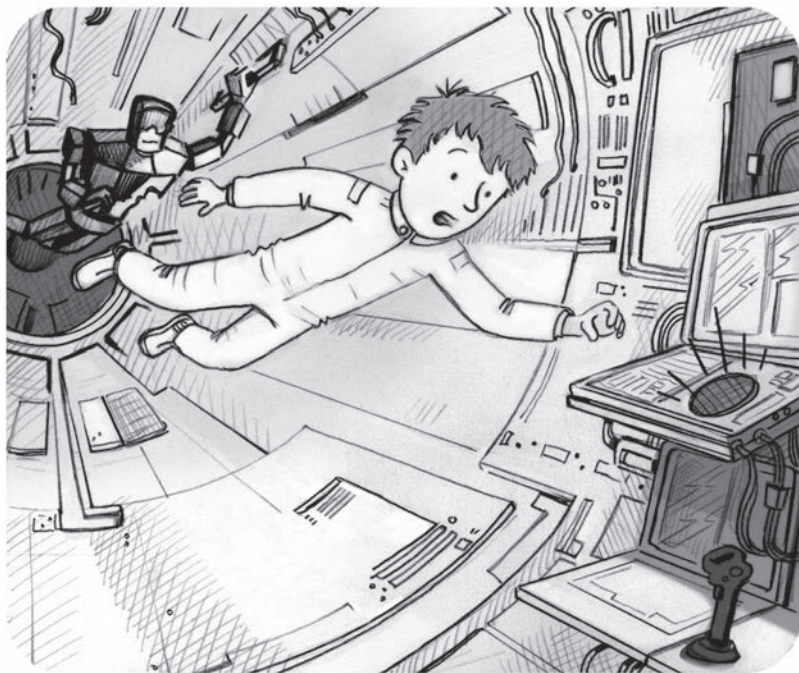
„Gregor!“ zvolal hlas. „Gregor!“ Bola to jeho najlepšia kamarátka Anka. Keď Gregor a Anka dorazili na ľadový mesiac Európa, aby premohli najzákernejšieho pozemšťana Aliotha Meraka, vrátili sa na Zem práve včas, aby pomohli hlúčkiku detí, ktoré uviazli na palube zaparkovanej lode *Artemis* na štartovacej rampe. Merak mal v pláne odchytiť najchytrejšie deti na Zemi a poslať ich na tajnú vesmírnu výpravu, aby pre neho našli život v slnečnej sústave. Gregor a Anka prišli na pomoc práve včas, aby deti zachránili, hoci pri tom nechtiac Meraka rozptýlili na atómy pri kvantovom teleportovaní. Počas prenosu sa rozdrobil a už sa nikdy neposkladal naspäť.

Nanešťastie Merak navrhol a zostrojil *Artemis* sám, v prísnom utajení a len on vedel, ako loď funguje. Preto teraz, ako Gregor práve zistil, ani taký chytrák ako Erik – Ankin ocko – nevedel presmerovať *Artemis* od jej pôvodného cieľa, nech už to bolo kamkoľvek.

„Anka!“ skríkol Gregor a vznášal sa čo najrýchlejšie ku komunikačnému panelu. V tomto čase už bol dokonale

vycvičený na pohyb v bezťažavom stave a vedel predviesť rozličné premety a vývrtky.

„Gregor!“ rapkala Anka veľmi rýchlo. „Ani neviem, či si ešte stále tam alebo či ma počuješ, ale prosím ťa, ak môžeš, ozvi sa. Máme tu veľký problém.“

„Rád by som!“ odpovedal do prázdna Gregor. „Ale ja neviem, ako sa dostať naspäť domov! Nikto to nevie! A čo myslíš tým: *ak si ešte stále tu?* Pomôž mi, Anka.“

„Všetko sa zmenilo,“ pokračovala Anka a jej hlas z komunikátora znel odrazu jasne ako zvon. Znel čiastočne rovnako, ale predsa len trochu inak – ako keby bola vyspelejšia, viac sebavedomá. A znelo to aj vystrašene. „Všetko

sa pokazilo,“ hovorila ďalej. „Svet – všetko je hore nohami, Gregor. Všetko je zničené. Nemôžeme to zastaviť. Gregor, si tam? Potrebujem ťa! *Erik* ťa potrebuje.“

Gregorovi stuhla krv v žilách. Počul hlas svojej kamarátky, prenášaný cez nedozerané hlbiny vesmíru medzi nimi, ktorá ho žiadala o pomoc, hoci netušil, ako jej pomôcť, ba ani ako jej odpovedať – a to mu lámalo srdce. Aj Boltzmann vedľa neho zostal ako zmrazený, ako keby spolu s Gregorom prežíval z tých hrozných správ srdcervúcu bolesť.

„Čo je s Erikom?“ vyjachtal Gregor. Bolo mu však jasné, že Anka ho v tej chvíli nemôže počuť. Vedel, že len kričí do prázdnoty vesmíru rovnako ako ona. Je to ako hodiť fľašu so správou do mora a dúfať, že niekto ju raz nájde a odpovie.

„Nie!“ vydralo sa z Boltzmannova, na robota veľmi emotívnym hlasom. „Nie, Erik!“

„Čuš!“ zahriakol ho Gregor. „Musím počuť, čo Anka vraví.“

„Erik sa vyparil,“ pokračoval Ankin hlas v hlbšej tónine, akoby odpovedala priamo Gregorovi. „Niečo urobil, Gregor. A chytili ho. Niekto ho zradil. Pokúsil sa ich zastaviť, ale teraz je stratený. Nevieme, kde je. Veľmi sa obávame...“ Rozprávala a lapala dych, ako keby práve bežala.

„Kto sú *oni*?“ vyhrkol Gregor. Vedel, že jeho otázky sú bezvýznamné, ale nemohol sa nespýtať.

Jedinou odpoveďou z druhého konca bolo zvriesknutie, ktoré rezonovalo celou veľkou, ale takmer prázdnu loďou a stále znova a znova sa odrážalo od stien.

„Anka! Anka!“ kričal do mikrofónu ako o život.

Ale prenos sa skončil a odpoveďou bolo len ticho. Gregor sa pozrel z okna, ako keby tam mohol vidieť Anku vznášať sa kdesi v priestore. Lenže jediné, čo videl, bol majestátny kozmos plný jasných hviezd, rozličných nebeských telies a obrovských skál, ktoré svišťali naokolo v nekonečnej ligotavej prehliadke.

Na chrbte pocítil studený chlad. Ankina správa bola posledným zúfalým volaním o pomoc a zrejme ani nevedela, či dostal jej správu.

Boltzmann a Gregor sa na seba bez slova pozreli – robot a chlapec, mechanické kamery a ľudské oči.

„Aj ty to cítiš, však, Boltz?“ spýtal sa Gregor. „Na Zemi sa stalo čosi vážne zlé.“

Robot prikývol. „Cítim tvoje rozrušenie z odlúčenia od domovského prostredia,“ odpovedal mu. „Hoci nie som organickou súčasťou tvojej planéty rovnakým spôsobom ako ty, aj ja začínam cítiť, že sme už zašli príďaleko. Verím, že sme naplnili tvoj sen o vesmírnom lietaní a teraz je už najvyšší čas na návrat.“

„Kam vlastne s nami táto loď letí?“ zadumal sa Gregor.

„Alioth ti to nikdy nepovedal?“

Boltzmann pokrútil hlavou. „Môj pán bol plný tajomstiev,“ odvetil a preletel k riadiacemu panelu, aby vyskúšal ďalší vytrvalý pokus ovládnuť letové systémy *Artemis*. „A hral s nami zložité hry. Ak by ti povedal, že cieľom je Európa, mohol by si si byť istý, že práve tam *Artemis* nikdy nebude smerovať.“

„Čo si myslíš, ako dlho sme tu už zavretí? Prečo tu nie sú žiadne hodiny?“ pýtal sa ďalej Gregor. Nemal čo iné robiť, keďže nemal ako pomáhať Boltzmannovi v snahe ovládnuť riadiace prvky plavidla. „Prečo tu nie je žiaden čas?“

„Čas je tu vždy,“ opravil ho Boltzmann. „A vždy plynie dopredu. My len nevieme o koľko alebo ako rýchlo sa posúvame. Musím priznať, že inerciálne tlmiče na jeho lodi vo mne vyvolali podozrenie, akou rýchlosťou sa vlastne môžeme pohybovať...“

„Musíme sa vrátiť domov, Boltz,“ vyhlásil Gregor rozhodným hlasom. „Je jedno, čo pre to musíme obetovať! Potrebujú nás.“

Boltzmann sa pokúsil o ďalší márny prienik do riadiaceho systému a prevzatie riadenia od tej neznámej sily, ktorá ovládala smerovanie plavidla. Vonku medzitým videli nádhernú dúhu svetiel hviezd, ktoré míňali. Gregor na okamih zastal a v úžase premýšľal nad tým, že je možno jediným človekom, ktorý sa kedy dostal takto ďaleko od Zeme! Lenže bude mať niekedy príležitosť vrátiť sa naspäť a prerozprávať svoj príbeh? A keby sa aj vrátil, čo vlastne na Zemi nájde?

Boltzmann si utrel čelo po ďalšom pokuse zmeniť letový kurz lode. Gregor sa v duchu takmer rozosmial – roboti sa predsa nepotia, takže si ani nepotrebujú utierať čelo, ale toto gesto zrejme odpozeral od ľudí a páčilo sa mu napodobňovať ho ako znak ťažkej práce.

A vtom, keď sa už Boltzmann vzdal ďalšieho snaženia, kozmická loď k nim z ničoho nič sama prehovorila.

„*Najvzdialenejší bod letu bol dosiahnutý*“, oznámil im automatický hlas, až z toho Gregor aj Boltzmann takmer vyskočili z kože.

„Čo sa to teraz deje?“ zmohol sa na otázku Gregor. Ale ani sa nemusel pýtať. Mohutná loď, ktorá si tak rozhodne razila cestu temným vesmírom, sa takmer zastavila a postupne sa začala otáčať.

„Boltz!“ zvolal Gregor. Ani sa neodvážil vysloviť to. „My sa...?“

„Zdá sa, že áno!“ odpovedal mu robot a usmieval sa od jedného spáleného kovového ucha po druhé.

„Áno, otáčame sa!“ zajasal Gregor a preplával kabínou, aby pevne objal robota. „Točíme sa! Konečne poletíme...“

„*Domov*“, dokončil vetu chladný hlas, ktorý zazvonil z reproduktora. Gregor s Boltzmannom zastali ako prikovaní. „*Neopúšťajte domovy*“, prikazoval hlas ostro a zreteľne. V pozadí počuli kvílenie, ako keby sa prekryvalo niekoľko rôznych sirén.

„*Občania planéty Zem!*“ pokračovalo vysielanie. „*Zachovajte pokoj. Zostaňte v domovoch. Neodporujte. Toto nie je cvičenie. Opakujem. Toto nie je cvičenie.*“ Keď hlas diktoval príkazy, Gregor a Boltzmann počuli ďalší zvuk, ktorý sa podobal na mohutný výbuch. Bol taký silný, že isto otriasol zemským povrchom, z ktorého sa musel zdvihnúť gigantický hríbový oblak do atmosféry, ba až do vesmíru.

A potom nastalo ticho.

Kapitola 1

Kozmický koráb pristál zadkom napred a so škriepavým žuchnutím. Celá loď sa s nimi triasla, ale našťastie sa neprevrátila. Namiesto toho zostala zakliesnená v skalnatom teréne a zapichnutá nakrivo ako kozmická napodobenina šikmej veže v Pise. Naokolo sa zodvihol dusný oblak prachu. Musel to byť zvláštny pohľad – keby sa na to mal kto dívať. Vôkol lode sa na kilometre široko-ďaleko všade rozprestierala len piesčitá vyprahnutá planina prázdna ako mesačná púšť, nad ktorou sa klenula prepálená mliečna obloha.

Vo vnútri lode zostala dvojica astronautov pripútaná na sedačkách, až kým hrkotanie lode a vibrácie celkom neutíchli.

„Je mi nejako nevoľno,“ zajachтал Boltzmann, ktorý ešte ani neotvoril oči.

„Nebud' hlúpy,“ povzbudil ho Gregor. „Si robot, takže ti nemôže prísť nevoľno.“

„Ale cítim sa tak,“ protestoval Boltzmann. Počas jeho nedobrovoľného pobytu vo vesmíre si s Gregorom vypesťoval pocit, že nie je len inteligentný robot, ale má aj vedomie. „Aj ja mám svoje city!“

Gregor, ktorý beztak dával prednosť faktom pred pocitmi, nemienil v tejto chvíli rozoberať Boltzmannove pocity. „Pristátie je ukončené?“

„Áno, ďakujem ti, Boltzmann!“ odpovedal mu robot podráždeným hlasom.

„Ďakujem ti, Boltzmann,“ zahundral Gregor. „Zaujímavý spôsob pristátia.“

„Nachádzame sa na povrchu nebeského telesa. Takže to nazývam pristátie.“

„Nesnažím sa žartovať,“ zvažnel Gregor, „ale toto má byť Zem, či nie?“

„*Myslím* si to,“ zdôraznil robot a rozhlíadal sa vôkol seba. „Ale nemôžeme si byť celkom istí.“

„Čo ak to nie je ona?“ zapochyboval Gregor. „Čo ak sme pristáli na nesprávnej planéte?“ Ihneď ako to vyslovil, uvedomil si svoju chybu. Počas ich dlhej cesty Boltzmann naberal stále ľudskejšie spôsoby vystupovania. Akýkoľvek náznak kritiky ho riadne vytočil.

„Pozri, urobil som to najlepšie, čo som mohol!“ ozval sa robot. „Aj tak je to tvoja vina, že sme sa vôbec ocitli vo vesmíre.“

„Áno, áno, viem to,“ vzdychol si Gregor. „A ďakujem ti, že si na tú cestu šiel so mnou. Nemohol by som v tej lodi letieť úplne sám.“

„Do šľaka s tým!“ Boltzmannovi sa trochu zlepšila nálada. „Nikdy predtým som nemal príležitosť stráviť taký dlhý čas s človekom. Bolo to pre mňa veľmi poučné. Ako robotovi by sa mi nikdy ani neprisnilo, že...“ Prerušil vetu uprostred. „Roboti nemajú sny,“ opravil sa. „Nikdy by som sa nenazdal, že budem mať príležitosť nájsť si ľudského kamaráta. A zo všetkých ľudí by som si nevybral nikoho iného. Ty si najlepší zo svojho druhu, astronaut Gregor.“

Gregorovi nečakane zovrelo hrdlo. „Och, Boltz!“ obrátil sa k nemu. „Ty si najlepší zo všetkých robotov. Vlastne nie,“ odkašľal si na uvoľnenie hrdla, „najlepší zo všetkých kamarátov, či robotických, alebo ľudských.“

Boltzmann sa široko usmial a vystrel ku Gregorovi svoje kovové kliešťové ruky, ktorými Gregorovi odopol pás.

„Ideme von?“

„Áno!“ pritakal mu robot. „Neviem ako ty, ale ja si rád trochu natiahnem nohy!“

„Ako to urobíme?“ uvažoval nahlas Gregor. „Nie sme príliš vysoko nad povrchom? Nedolámem si kosti, ak vyskočím von?“

„Našťastie,“ utrúsil Boltzmann, dívajúc sa z okna, „tým, že som pristál vzpriamene – čo bol chytrý ťah, hoci tým

chválím sám seba –, som zrejme zošrotoval dolnú polovicu rakety, takže sme oveľa nižšie, než by sme normálne boli. Tvoje kosti vydržia skok z takejto výšky.“

V deň štartu nastúpili do obrovskej rakety cez servisnú plošinu, ktorá ich vyviezla výtahom až ku kabíne navrchu. Keď teraz Gregor zízal z okna von, videl že Boltzmann má pravdu. Boli síce stále pomerne vysoko nad povrchom tejto planéty – Zeme? –, ale dalo sa to bezpečne zoskočiť. Videlo sa mu, že okná sa museli pri pristávaní poriadne zašpiniť, pretože takmer nič vonku nevidel, len nejakú rovnú bielu pustatinu.

„Kde sme to pristáli?“ Gregor sa pokúsil nájsť na ovládacom paneli lode nejakú pomôcku, ktorá by mu naznačila ich polohu.

Lenže tento koráb sa vrátil do prístavu zomrieť. Kedysi to bola loď pripravená na dobrodružstvo za hranicou slnečnej sústavy, ale teraz bola *Artemis* len hĺbou šrotu s tmavými obrazovkami a nefunkčnými tlačidlami.

„Žiadne z mojich zariadení sa nevedia pripojiť na mieste siete,“ referoval Boltzmann. „Nerozumiem prečo. Dúfam, že toto je Zem. Nie som práve emocionálne pripravený na zoznámenie s novom planétou.“

„Nuž,“ rázne ho prerušil Gregor, „máme väčší praktický problém. Ak toto nie je Zem, možno nebudem môcť dýchať tunajšie ovzdušie...“

„Pôjdem von prvý,“ ponúkol sa Boltzmann a v hlase mal istú vznešenosť. „Vyskúšam vonkajšie podmienky. Možno sa tam chvíľu zdržím...“

„Ďakujem,“ zašomral Gregor, ktorý sa ani v najmenšom neobával o Boltzmannu pri výstupe z lode. Overenie vonkajších podmienok nebolo pre robota ani zďaleka také nebezpečné ako pre ľudskú bytosť. Opäť sa zadíval z okienka. Kde v háji sa môžu nachádzať? Sú tu vôbec nejaké háje?

„Si nadšený?“ spýtal sa Boltzmann, keď sa chystal na výstup cez vonkajší prielez.

„Áno!“ pritakal mu Gregor. „Chcel by som už vidieť mamu a ocka. A Anku! A prísť na to, čo sa tu stalo. Čo znamenala tá čudesa správa, ktorú nám poslala? Dúfam, že stihli všetko napraviť, kým sme boli preč... a som hladný! Teším sa na skutočné jedlo...“

„Osobne,“ zamyslel sa robot, „alebo roboticky sa neviem dočkať, kedy sa stretnem s mojimi robotickými súkmeňovcami na Zemi, aby som sa s nimi podelil o svoje zistenia o ľuďoch. Som presvedčený, že sa odo mňa budú s veľkým zanietením učiť –“

„Jasné!“ netrpezlivo mu skočil do reči Gregor, keďže túto historku už niekoľkokrát počul počas ich letu. „Podme teda na vec. Dostaňme sa von z tejto lode, než sa nadobro vypne a my v nej zostaneme navždy uväznení.“

„Ta-dá!“ zašvitoril robot, keď sa poklop otvoril a naskytol sa im panoramatický výhľad na svet okolo, ibaže pre mizernú viditeľnosť aj tak nič nevideli. Dnu vnikol prievan, čo so sebou niesol príľnavý prach, ktorý sa na nich ihneď lepil.

„Tfuj!“ protestoval Boltzmann a pokúsil sa oprášiť zo svojho kovového plášťa drobné čiastočky. „Nepamätám si,

že by bola Zem takáto zaprášená. Ale mám dobré správy! Vzduch je tu dýchatelný – urobil som jeho rozbor a je to tu pre teba primerane bezpečné.“

„Čo myslíš tým *primerane* bezpečné?“ zháčil sa Gregor a rozkašľal sa, keď si dal dole prilbu skafandra. Vzduch zanechával v ústach hnusnú pachuť a drsný, prašný pocit na jazyku.

„Podiel oxidu uhličitého je nadmerne vysoký,“ dôkladne mu odpovedal robot. „Je to viac, než si pamätám. Podiel kyslíka je podstatne nižší a skleníkových plynov je oveľa viac. Neboj sa, prežiješ aj viac než pár minút.“

Keď Gregor vystrčil hlavu cez prielez, aby sa rozhliadol, ešte párkrát zakašľal. Uvedomil si, že okná ich lode neboli špinavé – naokolo skrátka nebolo nič vidieť, len prázdnu, beztvárú púšť, ktorá sa rozprestierala na kilometre všetkými smermi a trčali z nej len zoschnuté pahýle stromov. Vystrel z lode jednu nohu a pripravil sa na skok dole na povrch.

Od malička si pamätal, ako sníval o vystúpení z kozmickej lode na nepreskúmanej planéte a o tom, ako tam spraví prvý krok. Teraz mal pocit, že jeho sen sa premenil na nočnú moru. Takmer havarovali kdesi na Zemi – teda aspoň dúfali, že je to Zem. Lenže ocitli sa na opustenom a bezútešnom mieste, kde nebolo nikoho a neboli tu ani žiadne známky domova.

Gregor sa zosunul na povrch a pomáhal si obľapením plášte svojej rakety, ktorá bola na tomto čudnom mieste ich pristátia lepkavá od ťažkého vzduchu. Boltzmann ho nasledoval priamym skokom, takže jeho dopad kovovo za-

dunel na piesčitom povrchu s množstvom malých kamienkov. Gregor sa zakolísal, čím vyvažoval dlho nepocitovaný vplyv gravitácie na vlastné telo.

„Pozri!“ sústredil sa Boltzmann a zamieril prstom k svojim nohám. „Stojíme na dne rieky!“

„Vážne?“ začudoval sa Gregor a skúmavo sa díval na rozpraskaný povrch. „A kam sa podela voda?“

„Vyschla,“ odhadol Boltzmann. „Ale v minulosti tade-to určite tiekla.“

„Toto je smutné miesto,“ zhodnotil situáciu Gregor a vypustil vzduch z nafúknutých líc. „Prečo *Artemis* pristála práve tu? Ako si vybrala práve toto miesto?“

„Je isté, že loď chcela pristáť práve tu,“ potvrdil jeho názor robot. „Riadila celú cestu aj cieľ – my sme len cestujúci. Môj pán to takto musel naprogramovať.“

„Prečo by to robil?“ začudoval sa Gregor. „Prečo by programoval *Artemis*, aby letela kdesi ďaleko a potom sa vrátila na túto púšť? Veď tu nič nie je!“

Spolu tam stáli a skúmali pohľadom okolie; chlapec v skafandri a veľký očadený robot sa dívali na vyprahnutú krajinu.

„Vidíš niečo?“ spýtal sa Gregor a ďalej sa snažil zahliadnuť aspoň niečo v diaľke.

„Nevidím,“ smutne odvetil Boltzmann. „Len prázdno.“

Zásoby im vystačili akurát do pristátia. Teraz, keď slnko pražilo na vyschnutú púšť, si Gregor uvedomil, že čím skôr musia niekde nájsť vodu.

Lenže kým sa obaja dívali na chvejúci sa vzduch v diaľke, nevšimli si, že sa k nim niečo blíži odzadu. Skôr než to postrehli, s tichým cvakaním okolo nich prešiel hlúčik malých robotov, ktorí uháňali smerom k ich kozmickej lodi. Ihneď po príchode k rakete ju robotíci začali rozoberať a šlo im to prekvapivo rýchlo a ľahko.

„Hej!“ skríkol Gregor. „To je moja loď!“ Ale malí roboti mu nevenovali pozornosť. Absolútne si ho nevšímali, plne sa sústrediac na rozoberanie kozmickej lode. Práve strhávali plech s menovkou *Artemis* a rozoberali ho na malé kúsky.

„Nechaj ma to skúsiť,“ ozval sa Boltzmann sebavedomým tónom. „So mnou sa budú chcieť rozprávať.“ Vykročil priamo k robotíkom a začal s nimi rozprávať. Zhĺkli sa

okolo neho a odpovedali mu – vlastne to vyzeralo, že sa na ňom smejú! O chvíľu sa malí roboti opäť začali venovať lodi, ktorú rezali na kúsky a odnášali ich preč ako zástup mravcov. Boltzmann nahnevane kráčal naspäť ku Gregorovi, ktorý práve naplno pocítil príšernú kombináciu cestovnej horúčky, gravitačnej ťažoby, cnenia po domove a ľahkej otravy vzduchom.

„Tak ako?“ zakňučal Gregor. „Čo ti povedali?“

„Neviem,“ pripustil zdráhavo robot. „Najprv som ničomu z toho, čo mi hovorili, nerozumel – ale zjavne sa na mne dobre zabávali! Vyrozumel som, že ma nazývajú *V mínus jedna bodka nula*.“

„V mínus jedna bodka nula?“ zopakoval po ňom neurčito Gregor. „V čase nášho odletu si bol najpokročilejší robot na Zemi.“ Gregorovi bolo nevoľno. „Povedali ti aspoň to, kde sa nachádzame?“

„Vlastne áno,“ opatrne odpovedal Boltzmann.

„Čo tým myslíš?“ požadoval sa odpovede Gregor, ktorý sa teraz opieral o Boltzmannu, lebo mal problém stáť na vlastných nohách. Mal pocit, že je nesmierne ťažký, keďže sa dlho len vznášal v priestore. Vôbec mu to nebolo príjemné – ak by sa mohol vrátiť do bezťažového stavu, ihneď by to využil.

„Nazvali toto miesto smiešnym menom,“ odhodlával sa Boltzmann na odpoveď.

„Smiešnym ako ha-ha?“ spýtal sa Gregor.

„Nie až tak smiešnym,“ pokračoval Boltzmann. „Nazvali ho Eden.“

„Eden?“ čudoval sa Gregor. „Čo to vlastne je? Povedali ti to?“

„Ešte jedna informácia nie je ha-ha,“ doplnil Boltzmann. „Súradnice tohto miesta sa zhodujú s miestom nášho odletu – sme blízko štartovacej rampy, z ktorej sme vyleteli.“

„Čože?“ zajachтал Gregor. Točila sa mu hlava. „Stojím vo vyprahnutom riečnom koryte uprostred púšte a ty mi tvrdíš, že sme na súradniciach Kozmodrómu 2? Ale veď to bolo uprostred vidieckej krajiny, neďaleko môjho Foxbridgeu!“

V tom okamihu im zákerný poryv vetra vrhol za hrst' prachu rovno do tváre.

„Roboti si to museli poplietť,“ nádejal sa Gregor, pričom vyplúval väčšie zrnká prachu, ktoré mu prenikli do úst. „Toto predsa nemôže byť môj domov.“

„Obávam sa, že je,“ skrušene odpovedal Boltzmann. „Domnievam sa, že *Artemis* nás priviezla naspäť domov. Tamto,“ ukázal do prázdnej púšte, „tam by mal stáť Foxbridge.“

V tej chvíli Gregor omdlel.

Kapitola 2

Gregor otvoril oči a uvedomil si, že leží na tvrdej, prašnej zemi a skláňa sa nad ním Boltzmann s tvárou plnou úzkosti a starostí.

„Si hore!“ povedal robot radostne. „Matka všetkých dosiek, myslel som, že si upadol do kómy!“

Gregor sa s námahou posadil. Stále bol ako omámený – oslepujúcim slnečným svetlom, nekonečnou a bezčasovou púťou v kozmickej lodi, havarijným pristátím a nakoniec aj tou čudesnou novinou. Čo to má znamenať, že sa nachádzajú na súradniciach za humnami Foxbridgeu, blízko jeho domova? Čo sa tu udialo, keď sa pokojné zelené lány premenili na takúto púštnu pustatinu? A prečo sa to tu teraz volá Eden? Jediné, čo tu videl, boli pokročilí drobní roboti, ktorí svižne rozoberali jeho otlčený kozmický koráb. Okrem toho videl už len scenériu, ktorá bola taká prázdna, až sa mu zdalo, ako keby tu niekto z povrchu dočista vydrhol všetky stopy života.

„Nerozumiem tomu,“ zahundral a načiahol sa rukou k Boltzmannovi, aby sa ho pridržal. Cítil, ako v ňom buble panika a šíri sa mu miechou rovno do mozgu.

„Je ťažké spracovať to,“ pripustil neochotne Boltzmann. „Svet sa zrejme zmenil oveľa rýchlejšie, než sme počas nášho krátkeho výletu očakávali. Prekvapuje ma, že títo roboti ma považujú za beznádejne zastaraný model.“

Šrotovací roboti s podivuhodnou efektívnosťou rozobrali už takmer celú kozmickú loď. Kúsky postupne mizli kdesi v púšti, kam ich odnášal zástup robotíkov, ktorí si na ceste spokojne cvakali do rytmu.

Gregor na nich nechápavo zísal. „Odniesli nám preč takmer celú loď! Nechal som tam moju šťastnú vesmírnu záplatu!“

„Domnievam sa, že tá už je nadobro preč,“ poznamenal Boltzmann. „*Artemis* je stratená.“

„Ale to je naša loď!“ hneval sa Gregor. „Čo ak ju ešte budeme potrebovať?“

„A na čo?“ podotkol Boltzmann. „Skúmali sme vesmír. Teraz je načas pochopiť, čo sa deje doma.“

„Toto predsa nemôže byť domov,“ protestoval Gregor. Lomcovali ním rôzne pocity. „To nie je možné. Musela sa stať nejaká chyba.“ Opäť sa zamyslel nad správami, ktoré prijali na palube. Mohlo niečo zmiesť všetko živé za tú chvíľu, čo boli vo vesmíre? Ako by sa niečo také mohlo stať? Čo to všetko znamená? Isto na to musí byť nejaké vysvetlenie, a keď sa čochvíľa stretne so svojou rodinou a s Ankou, spolu sa dobre zasmiejú nad tým, ako sa zbytočne obával najhoršieho.

„Snád,“ odpovedal mu Boltzmann pochybovačne. „Ale teraz musíme vyraziť.“

„Kam?“ zaúpel Gregor, keďže nevidel vôbec žiaden orientačný bod, ku ktorému by zamierili. Boltzmann mal v jednej veci pravdu, pomyslel si. Objavovanie vesmíru sa mu videlo v porovnaní s návratom domov celkom jednoduché!

„Musíme nájsť vodu a prístrešie – pre teba. Naša jediná nádej je nasledovať robotov, než sa nám stratia z dohľadu. Vyskoč mi na chrbát!“

Gregor sa pokúsil splniť to, ale bolo horúco, bol vyčerpaný, mal na sebe neforemný skafander a na ňom ťažkú kyslíkovú fľašu. Nakoniec ho Boltzmann nejako zodvihol. Prehodil si ho cez rameno ako vrece a rozbehol sa.

